

РЕАЛІЗАЦІЯ ФАТИЧНОЇ ФУНКЦІЇ В АНГЛОМОВНОМУ ІНТЕРНЕТ-СПІЛКУВАННІ: ЕКОЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ

Матюхіна Юлія Володимирівна,

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри англійської філології та методики викладання іноземної мови
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
ORCID ID: 0000-0002-4994-0752

GOOGLE SCHOLAR: https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=new_articles&hl=uk&imq
RESEARCH GATE: <https://www.researchgate.net/search/publication?q=Matiukhina%2BYuliia%2B>

Шпак Олена Владиславівна,

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри англійської філології та методики викладання іноземної мови
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
ORCID ID: 0000-0002-5537-0792

GOOGLE SCHOLAR: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=d8oUICYAAAAJ&hl=ru&citsig=AMD79oqcMQFHDU0v8IfasxrMMRxqQgwqnA> ;
RESEARCH GATE: <https://www.researchgate.net/profile/Olena-Shpak>

У статті досліджуються еколінгвістичні особливості реалізації фатичної функції в англomовному інтернет-спілкуванні, що маніфестує установку мовців на досягнення емоційно-інтелектуального взаєморозуміння на всіх фазах спілкування. Комунікативний простір інтернету, який представлений онлайн-комунікацією в чатах, соцмережах, месенджерах, форумах, став своєрідним середовищем, що характеризується певними правилами екологічності спілкування. Віртуальний дискурс створюється низкою параметрів, таких як фрагментарність та стислість, асинхронність та анонімність, уживанням лексичних одиниць, що належать до різних стилів і реєстрів, використанням знаків-символів, скорочених етикетних формул встановлення, підтримання і розмикання контакту, специфічним каналом зв'язку тощо. Урегулювання комунікативної взаємодії задля забезпечення здорового психологічного стану мовців набуває особливої гостроти через зростання невизначеності перспектив взаємодії людини, суспільства і природи. Переважання фатичності над інформативністю у віртуальному дискурсі обумовлюється насамперед цілями, цінностями і жанрами віртуального дискурсу. Фатична функція мови відіграє важливу роль у підтримці екологічності комунікації. Вона допомагає налагодити контакт, створити дружню атмосферу, підтримувати увагу співрозмовника, забезпечувати динаміку онлайн-спілкування, а також сигналізувати про початок чи завершення розмови. Ігрова та гумористична тональність дозволяють скоротити дистанцію між комунікантами, а також вільно користуватися будь-якими фатичними засобами форм письмової та усної розмовної мови, що є важливим для ефективності спілкування в ситуації взаємодії з незнайомими людьми у віртуальному дискурсі, де щирість та відкритість до діалогу відповідають головним принципам екологічного спілкування.

Ключові слова: віртуальний дискурс, екологічність, засоби, інтернет-спілкування, інформативність, фатична функція, фаза.

Matiukhina Yuliia, Shpak Olena. Implementation of the Phatic Function in the English-language Internet Communication: Ecological Features

The article explores the ecolinguistic features of the implementation of the phatic function in the English-language Internet communication, which manifests the speakers' attitude to achieving emotional and intellectual mutual understanding at all phases of communicative contact. The communicative space of the Internet, which is represented by online communication in chat rooms, social networks, instant messengers, forums, has become a kind of environment characterized by certain rules of ecological communication. Virtual discourse is created by a number of parameters, such as fragmentation and brevity, asynchrony and anonymity, the use of lexical units belonging to different styles and registers, the use of signs-symbols, abbreviated etiquette formulas for establishing, maintaining and breaking contacts, a specific communication channel, etc. The regulation of communicative interaction with the aim to ensure a healthy psychological state of speakers is becoming particularly topical due to the increasing uncertainty of the prospects for the interaction of man, society and nature. The predominance of phatic tonality over informative in virtual discourse takes place primarily due to the goals, values and genres of virtual discourse. The phatic function of language plays an important role in supporting the environmental friendliness of communication. It helps to establish a close contact, create a friendly atmosphere, maintain the interlocutor's attention, ensure the dynamics of online communication, and also signal the beginning or end of the conversation. Playful and humorous mood allows speakers to reduce the distance, as well as freely use any phatic means of written and oral spoken language, which is important for the effectiveness of communication in a situation of interaction with strangers in virtual discourse, where sincerity and openness to dialogue correspond to the main principles of ecological communication.

Key words: ecology, internet-communication, informativeness, linguistic means, phatic function, phase, virtual discourse.

Вступ. Розвиток інформаційних технологій наприкінці XX – початку XXI ст. сприяв створенню нових способів зберігання, пошуку та подання інформації, а також виникненню нової лінгвокультурної реальності, яка формується і стрімко розвивається разом із розширенням сфери дії сучасних засобів комунікації. Зростаючий інтерес до інтернет-комунікації робить її об'єктом нашого вивчення. За своєю значимістю і впливом на розвиток світової цивілізації та науково-технічного прогресу інтернет став символом епохи інформаційного суспільства. Іншим провідним напрямком розвідок науковців є фатична функція [1; 2; 3] – використання комунікативних засобів для встановлення, підтримання та розмикання контактів, коли важливою є не стільки трансляція суто інформації, скільки підтримка міжособистісного контакту мовців. Вираження індивідуальності дискурсивної особистості через вербальну та невербальну складові комунікації є найважливішим екологічним, лінгвістичним та валеологічним фактором, який визначає ефективність спілкування у суспільстві. Таким чином, **актуальність** дослідження визначається його належністю до еколінгвістичних студій, до сфери вивчення екологічної специфіки реалізації фатичної функції мови в інтернет спілкуванні, взаємодії інформативності та фатичності мови в інтернет-дискурсі, а також впливом мови інтернету на формування у його користувачів екологічно-значущих комунікативних стереотипів.

Об'єктом дослідження обрано електронні тексти англomовних чатів. **Предметом** розвідки є екологічні особливості реалізації фатичної функції мови в англomовному інтернет-дискурсі.

Метою роботи є виявлення та характеристика реалізації фатичної функції в англomовному інтернет спілкуванні, а також виокремлення еколінгвістичних особливостей фатичної складової комунікативного контакту, яка характеризується ритуалізованістю, пошуком консенсусу та унісонністю спілкуванні. Еколінгвістика, вивчаючи мову як невід'ємну складову системи співіснування людини, суспільства і природи [4, с. 138] у широкому історичному, соціополітичному, культурному контексті, з урахуванням усіх змін, що постійно відбуваються в суспільстві та свідомості людей, також аналізує й функціонування у мовленні різнокодovих засобів комунікації [5, с. 195]. Врегулювання комунікативної взаємодії та забезпечення екологічності спілкування, що не матиме шкідливого впливу на здоров'я людини та її психоемоційний стан, набуває особливої гостроти через зростання невизначеності перспектив взаємодії людини і природи (зміни клімату, негативних природних явищ та стихійних лих, епідемій, війн тощо) [6].

Матеріали та методи. Виникнення інтернету як одного із комунікативних каналів передачі даних і як засобу масової комунікації в XXI сторіччі привело до появи глобального інформаційного середовища, а також особливих віртуальних світів, мережевих спільнот і блогів, мережевої культури і мережевої мови, які обслуговують цей сегмент соціальної реальності. Тож

дослідження проведено на матеріалі комунікативних фрагментів з інтернет-дискурсу.

З лінгвістичної точки зору в парадигмі теорії дискурсу, комунікація у соціальних мережах спілкування в інтернет просторі як відносно нова форма ще є недостатньо вивченою. Інтернет, де здебільшого існує спілкування за допомогою писемних текстів, створює новий спосіб комунікації, який за зовнішнім виглядом нагадує усний різновид розмовного стилю. Використання знаків-символів, які не є властивими традиційній писемній мові, створення ефекту звукової мови, послугування певними словесними формулами приближають писемний різновид комунікації в інтернеті до його усного варіанта. Будучи новою сферою реалізації мови та особливим комунікативним середовищем, інтернет приніс передумови для появи нових способів спілкування, стереотипів мовної поведінки, нових форм існування лінгвосистеми [7].

Функціонально-комунікативний підхід, орієнтований на вивчення функції висловлювання у комунікації, досліджує мову як діяльнісний цілеспрямований живий організм [8]. Вербальні чи невербальні засоби спілкування інформативного й фатичного характеру кваліфікуються як екологічні, такі, що не завдають шкоди психоемоційному стану людини, та неекологічні, які порушують комунікативні, етичні та емотивні норми використання мови, призводячи до негативного впливу не лише на раціональну, але й чуттєву сферу адресата.

Віртуальне середовище накладає відбиток на всі сторони спілкування учасників комунікації. Текст, занурений у ситуацію спілкування у віртуальній реальності, являє собою віртуальний дискурс, який відрізняється від дискурсу об'єктивної реальності не тільки специфічним каналом зв'язку, а й рядом параметрів, що впливають з поняття віртуальної реальності.

Результати. Комунікативний простір інтернету, що слугує платформою для онлайн-комунікації в чатах, соцмережах, месенджерах, форумах, став своєрідним середовищем, що сприяє виникненню нових жанрів та характеризується певними правилами екологічності спілкування. Інтернет-дискурс має низку особливостей, які відрізняють його від традиційного спілкування, таких як:

- динамічність; комунікативність; віртуальність; дистанційність; опосередкованість; креалізованість; персоніфікованість [9];

- відсутність невербальних сигналів – інтонації, міміки, жестів тощо. Це компенсується емодзі, великими літерами, пунктуацією («!!!», «...») та мемами;

- гіпертекстуальність – повідомлення часто містять посилання, зображення, відео, що робить спілкування багатoshаровим та насиченим;

- фрагментарність та стислість – інформація передається невеликими повідомленнями, часто у скороченій чи спрощеній формі, особливо у чатах та месенджерах;

- сплав усної і писемної мови, що включає в себе комп'ютерний жаргон і інтернет-сленг, специфічні

абревіатури та скорочення слів, своєрідні синтаксичні конструкції тощо;

- скорочення слів, наприклад, *How r u* замість *How are you*;

- асиметричність, асинхронність та затримка у відповідях – співрозмовники можуть відповідати із затримкою або ігнорувати зовсім, що безпосереднє впливає на динаміку та екологічність комунікації; фатичні вислови допомагають зберігати екологічність комунікативного зв'язку;

- своєрідність уживання лексичних одиниць, що належать до різних стилів і реєстрів, утворених відповідно до прагматичних настанов і цілей спілкування;

- анонімність і псевдонімність – користувачі можуть приховувати свою особистість, що може призвести як до більш відвертого висловлення думок, так і до прояву неекологічності у вигляді токсичної комунікації, булінгу, хейту, тролінгу тощо;

- мовна особистість звільняється від сформованих в реальному житті соціальних стереотипів і психологічних комплексів шляхом формування віртуального образу;

- демократичність спілкування, встановлення контактів і зав'язування знайомств без урахування вікових, соціальних, расових, статевих характеристик комунікантів;

- лаконічність – користувачі часто використовують короткі фрази, скорочення, емодзі замість розгорнутих висловлювань;

- різноманітність тем, змішання слів, що відносяться до різних лексичних верств, поєднання наукових термінів і розмовних слів, піднесеної і грубої лексики, що, безсумнівно, спливає на екологічність інтернет-спілкування;

- візуальні елементи – окрім тексту, фатична функція реалізується через GIF-анімації, меми, реакції; у віртуальному спілкуванні важливо компенсувати відсутність невербальних сигналів, тому активніше використовуються смайлики, знаки оклику, капслок;

- спонтанність у висловленні емоцій, як позитивних, так і негативних, щодо певної ситуації, особистості, комунікативного середовища тощо, як відгук на подразники зовнішнього середовища, миттєва оцінка й реакція на очікувані та неочікувані зміни.

- домінування фатичної складової над інформативною;

- учасники інтернет-комунікації не розділені відстанями, політичними кордонами або мовними бар'єрами, існує єдиний просторово-часовий континуум інтернету, до якого кожен може підключитися в будь-який момент, отримати інформацію та залишити відгук, взявши участь в його формуванні, змінивши його своєю присутністю в кращу, або в гіршу сторону;

- спрямованість на розвиток екологічного уніс-онного комунікативного контакту задля підтримання подальших віртуальних відносин або неекологічного дисонансного спілкування з метою підірвати психологічний стан адресата висловленням негативного ставлення як до теми розмови, так і до його особи-

стості, що призводить до комунікативних невдач та конфліктів;

Так, при неекологічному спілкуванні комуніканти свідомо або півсвідомо здійснюють негативний вплив на емоційний стан один одного через висловлювання у функціях емоційного тиску, звинувачення, критики, погрози, залякування, приниження, образи, ігнорування, нехтування думкою, відкидання ідей та переконань, знецінення інтелекту, закидання щодо психологічної неадекватності адресата тощо. Прояви негативного ставлення до події або жертви неекологічного контакту відбувається через уживання дисфемізмів, пейоративних виразів, лозунгових слів, лайливих висловлень, негативно-забарвлених емоційно-експресивних одиниць, які спричиняють неекологічність інтернет-комунікації й виконують руйнуючу дію. Неконгруентна нещира поведінка мовців є загрозливою для гармонійних комунікативних стосунків, оскільки викликає недовіру, у той час, коли конгруентність – цілісна система, яка полягає в узгодженості і спрямованості людей до взаєморозуміння, зближення, оптимізації їхнього спілкування [10].

Попри те, що інтернет сприймається користувачами передусім як джерело інформації, інформативна тональність не стає провідною. Переважання фатичної тональності над інформативною у віртуальному дискурсі обумовлюється насамперед цілями, цінностями і жанрами віртуального дискурсу. Фатична метакомунікація – обмін неінформативними з погляду реальної комунікації повідомленнями, які виконують важливу етикетну функцію, це – своєрідна мовна гра, яку зобов'язані підтримувати члени суспільства, дотримуючись принципу екологічності. Інформативна функція мовлення характеризується релевантністю та адекватністю поданої інформації й спрямована на передачу нової, значущої інформації, що має когнітивну цінність для адресата. У багатьох дискурсах ця функція є основною, оскільки саме через неї суб'єкти комунікації формують свої ідеї, аргументують позицію та впливають на думку інших [8].

До фатичних маркерів в інтернет спілкуванні відносимо форми вітання (*Hello! Hie! Good-morning!*), різноманітні висловлювання у функції підтримки мовного контакту (*Aha!, Never thought so!, Really!, Right you are!*), а також форми прощання (*Good-bye!, See you!, Have a nice day!*), які можуть змінюватись в залежності від ситуації спілкування (соціальний статус, ступінь знайомства тощо). На стадії встановлення контакту учасники чату зазвичай використовують такі специфічні етикетні формули привітання як *hi every 1, hi all on board, hey all, hi all, hello from Texas, hello every1, evening all, how is every1, hey guys how is every1, hi everybody i have neva been on chat line b4, hellooo room, heeeelllllooooo y'all, hey guys how is every1, howdy all!!, hello e1, hiya*. На відміну від реального спілкування, спостерігаємо відсутність розділових знаків, спрощення вживання форм тощо.

Для спонукання до спілкування зазвичай використовуються такі вирази: *lets chat, anyone want to chat, any*

girlz wanna chat to me, no1 wanna chat to a model am surprised, any girls wana chat, any boy wanna chat with me, whats up people noone want to talk, any1 wana chat?, hi everyone any wanna chat dat will stay chatting, no one is talking to me, any ladies wana chat to 22 m london, pm me!, any one like to chat to a 24 m, anyone want 2 chat?

Значна увага приділяється з'ясуванню географічного розташування учасників: *anyone from the devon area, hi anyone from liverpool here?, Where bwts u from?, I am from albania but my mail address ends with 'co.uk', any1 near essex, im from new york and u, im in england, im from the bahamas, any1 from scotland?, any northwest girls up for a chat, where ya from, any london girls here?*. При бажанні закінчити спілкування на фазі розмикання контакту в чаті можливе використання таких формул: *I'm away from my keyboard right now – but I'll be back later (your message has been saved for me), right i'm off outta here, cya's soon, bye all*.

Характерними особливостями дискурсу чатів є часте опускання дієслів та зв'язок, наприклад: *everyone having a nice evening, no 1 talking, i captain, any1 from scotland?, Any girl there for a naughty boy?, Hi sayranna u ok?, How u doing?, Where u from hayley, any london girls here? any 1 wanna chat?, any ladies wana chat?, hi toot-sweet u ok?, hi anyone from liverpool here?, anyone want to chat, where bwts u from?, any girls frm Merseyside?, hi any body want to .talk?, anyone want 2 chat?, any girl wants to know barcelona guy??* та ін.

Відмінною особливістю пунктуації електронних чатів є часта відсутність апострофа, наприклад: *lets go go go, nope im bored!, I am fine and u, im good, whats up Rich, thats fine, anyone wanna help me out as cant remember any of the shortcuts lol, i didnt try to ignore them* та ін; а також багаторазовий повтор знаків запитування й оклику для надання додаткової експресивності дискурсу. Сучасне віртуальне спілкування англійською мовою характеризується рядом відхилень від норм традиційної пунктуації, що обумовлено специфікою цифрового середовища, високою швидкістю обміну повідомленнями та необхідністю експресії емоційного стану в умовах обмеженого текстового формату. У неформальному віртуальному спілкуванні часто спостерігається опущення великих літер, апострофів і завершальних розділових знаків. Такі скорочення зумовлені прагненням до економії часу та мінімізації зусиль при наборі тексту (наприклад: *im fine* замість *I'm fine*).

Інтернет-спілкування – форма комунікативної взаємодії, реалізована за допомогою цифрових технологій, переважно через текстові, аудіовізуальні та мультимедійні канали. Цей тип спілкування має ряд унікальних характеристик, які відрізняють його від традиційних форм міжособистісної комунікації. В інтернет-спілкуванні головним пріоритетом є підтримка комунікації переважно заради самого спілкування. Small talk характеризується домінуванням соціально-регулятивної інформації, конвенційністю та ритуалізованістю [1]. Однак в деяких реальних ситуаціях спілкування правомірно говорити не тільки про уживання фатичних мар-

керів, а й про окремі мовні події, коли фатична функція в спілкуванні є превалюючою, іноді навіть єдиною.

Вищим ступенем володіння лінгвістичною комунікативною компетенцією є здатність мовної особистості включатися в мовну гру. Мовна гра у віртуальному дискурсі дозволяє учасникам віртуального дискурсу, продемонструвавши свою дотепність і наявність почуття гумору, заявити про себе, представити себе у вигідному світлі. Змістовно і стратегічно мовна гра у віртуальному дискурсі практично не відрізняється від мовної гри в реальному дискурсі, різниця, в основному, виникає при виборі засобів, який багато в чому обумовлюється каналом зв'язку, а також залежить від усієї комунікативної ситуації, в цілому. Феномен мовної гри в інтернет-спілкуванні маніфестує розвагу та несерйозне спілкування, метою якого є скорочення дистанції між партнерами по комунікації. Карнавалізація віртуального дискурсу – процес, при якому онлайн-комунікація набуває рис карнавалу. У контексті інтернет-комунікацій карнавалізація проявляється в порушенні норми, ієрархії та «офіційного» дискурсу, а також у більшості ігрових, іронічних та пародійних форм спілкування. В інтернет спілкуванні відбувається переосмислення соціальних ролей. До того ж, в інтернеті можлива гра з ідентичністю: користувачі змінюють аватари, нікі, створюють фейкові сторінки. Подібно карнавалу, це відрізняє ідею «маски» і тимчасової відмови від соціальних ролей.

Віртуальне середовище стає простором, де руйнуються ієрархії, пародуються офіційні дискурси та панують елементи сміхової культури. В інтернеті немає суворих соціальних кордонів: президент може стати об'єктом мему, а звичайний користувач – лідером думок. Псевдоніми та аватари дозволяють змінювати ідентичність подібно маскам на карнавалі, що зближує людей, дозволяє мові виступати інструментом критики, розмиває кордони ієрархій та ролей між офіційною та неофіційною культурою, сприяє демократизації спілкування та свободі самовираження.

Висновки. Фатична функція в англomовному інтернет спілкуванні відіграє важливу роль у встановленні та підтримці комунікації між учасниками, забезпечуючи умови для ефективного обміну інформацією та створюючи довірче середовище спілкування. Лінгвістичні засоби реалізації фатичної функції в англomовній інтернет комунікації, як правило, не несуть змістовної інформації, але сприяють емоційному контакту та залученню співрозмовників до екологічної взаємодії. Екологічність уживання фатичних висловлень у спілкуванні визначається культурно-специфічними нормами мовленнєвої поведінки комунікантів у статусних чи особистісних відносинах, а також корегуються комунікативними цілями мовців та ситуацією спілкування. У віртуальному спілкуванні фатична функція мови відіграє важливу роль у підтримці екологічності комунікації. Вона допомагає налагодити контакт, створити дружню атмосферу, підтримувати увагу співрозмовника, забезпечувати динаміку онлайн-спілкування, а також сигналізувати про початок чи завершення розмови. Ігрова та гумористична

тональність дозволяють скоротити дистанцію між комунікантами, а також вільно користуватися будь-якими фатичними засобами форм письмової та усної розмовної мови, що є важливим для ефективності спілкування в ситуації взаємодії з незнайомими людьми у віртуальному дискурсі. Принципи екологічності життя людини поширюються також і на спосіб спілкування у сучас-

ному інформаційному просторі, оскільки слово володіє високим маніпулятивним потенціалом і тому має надихати на конструктивні вчинки та розвиток гармонійних відносин з іншими, що є цінним для існування усього людства. Перспективою подальших досліджень є вивчення екологічності фатичної функції в англомовному діловому інтернет-дискурсі.

Література:

1. Матюхіна Ю.В., Шпак О.В. Британський small talk як еколінгвістичне явище. *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія: Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов*. 2024. № 99. С. 22–28.
2. Coupland J. Small talk: *Social functions*. *Research on Language & Social Interaction*. 2003. № 36(1). P. 1–6. URL: https://doi.org/10.1207/S15327973RLSI3601_1 (дата звернення 18.04.2025).
3. Manzo F. Talking big about small talk : a contemporary theoretical model for phatic communication. Mount Saint Vincent University. 2014. 215 p.
4. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2006. 716 с.
5. Радю А. Мовна екологія: напрями та проблеми дослідження. *Гуманітарна освіта у технічних вищих навчальних закладах*. Київ. 2013. Вип. 27. С. 191–197. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gotvzn_2013_27_22 (дата звернення 15.03.2025).
6. Тараненко К. В. Екологічна комунікація у медіапросторі. *Philological science and education: transformation and development vectors*. Рига, 2021. С. 146–161. URL: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-083-4-30>. (дата звернення 20.04.2025).
7. Вжеш Я. Л. Інтернет–дискурс: проблема визначення поняття, особливості структури. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*, Львів. 2012. № 14 (249). С. 15–19.
8. Самохіна В.О., Шпак О.В. Екологія контакту в англомовному дискурсі : монографія. Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. Харків. 230 с.
9. Гудзь Н.О. Інтернет-дискурс: структурна специфіка та конститутивні ознаки. *Наукові записки. Серія: Філологічна. Острог : Видавництво Національний університет «Острозька Академія»*. 2013. Вип. 35. С. 79–81.
10. Гаркавенко Н.В., Доскач С.С. Конгруентність як розуміння емоційного стану особистості у процесі спілкування. *Габітус*. Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій. 2023. Вип. 45. С. 121–127. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/habit_2023_45_22. (дата звернення 20.04.2025).

References:

1. Matiukhina, Yu. & Shpak, O. (2024) *Brytanskyi small talk yak ekolinhvistychnе yavyshe [British small talk as an ecolinguistic phenomenon]*. Visnyk KhNU imeni V. N. Karazina. Seria: Inozemna filolohiia. Metodyka vykladannia inozemnykh mov, (99), 2024. S. 22–28. [in Ukrainian]
2. Coupland, J. (2003). *Small talk: Social functions*. *Research on Language & Social Interaction*, 36(1), 1–6. https://doi.org/10.1207/S15327973RLSI3601_1
3. Manzo F. (2014). *Talking big about small talk: a contemporary theoretical model for phatic communication*. M.A. Thesis: Mount Saint Vincent University. 2014. 215 p.
4. Selivanova, O. O. (2006). *Suchasna lingvistika: terminologichna yentsiklopediya. [Modern linguistics: terminological encyclopedia]*. Poltava: Dovkilla-K. 716 p. [in Ukrainian].
5. Radu A. (2013). *Movna ekolohiia: napriamy ta problemy doslidzhennia [Language Ecology: Directions and Problems of Research]*. Humanitarian Education in Technical Universities. No. 27. Pp. 191–197. [in Ukrainian]
6. Taranenko K. V. (2021) *Ekolohichna komunikatsiia u mediaprostori [Environmental communication in the media space]*. *Philological science and education: transformation and development vectors*. Ryha, 2021. S. 146–161. <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-083-4-30>. (data zvernennia 20.04.2025). [in Ukrainian]
7. Vzheshch Ya. L. (2012) *Internet–dyskurs: problema vyznachennia poniattia, osoblyvosti struktury [Internet discourse: the problem of defining the concept, structural features]*. Visnyk LNU imeni Tarasa Shevchenka, 2012. № 14 (249). S. 15–19. [in Ukrainian]
8. Samokhina V.O., Shpak O.V. (2019). *Ekolohiia kontaktu v anhlomovnomu dyskursi : monohrafiia [Ecology of contact in English-language discourse: monograph]*. Kharkivs'kyj natsional'nyj universytet imeni V. N. Karazina. Kharkiv. 230 p. [in Ukrainian]
9. Hudz N. O. (2013) *Internet-dyskurs: strukturna spetsyfika ta konstytutyvni oznaky. [Internet discourse: structural specificity and constitutive features]*. Naukovi zapysky. Seria: Filolohichna. Ostroh: Vydavnytstvo Natsionalnyi universytet «Ostrozka Akademiia», 2013. Vyp. 35. S. 79–81. [in Ukrainian]
10. Harkavenko N. V.; Doskach S. S. (2023) *Konhruentnist yak rozuminnia emotsiinoho stanu osobystosti u protsesi spilkuvannia [Congruence as an understanding of the emotional state of a person in the process of communication]*. Habitus. 2023. Vyp. 45. S. 121–127. – Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/habit_2023_45_22. (data zvernennia 20.04.2025). [in Ukrainian]